

Πρεσβεία της Ελλάδος στο Ζάγκρεμπ
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ

Ζάγκρεμπ, Δεκέμβριος, 2023

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ	3
A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά	3
A.2 Ιστορική Αναδρομή	3
B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ.....	4
B.1 Δομή Παραγωγής	4
B.2 Εξέλιξη Παραγωγής.....	4
B.3 Κόστος και προοπτικές Παραγωγής	5
Γ. ΖΗΤΗΣΗ	6
Γ.1 Μέγεθος αγοράς	6
Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά	6
Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης	6
Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	11
Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο φρούτων/λαχανικών	11
Δ.2 Ανάλυση εξωτερικού εμπορίου	12
Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια.....	12
E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ.....	13
E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής – Βαθμός συγκέντρωσης	13
E.2 Λαχαναγορές.....	14
E.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς.....	14
E.4 Τιμές λιανικής πώλησης.....	14
E.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού	15
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	16
ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο.....	16
Z. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	16
Z.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά.....	16
Z.2 Προοπτικές ελληνικών φρούτων και λαχανικών στην κροατική αγορά.....	17

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ

A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο κλάδος των φρούτων και των λαχανικών έχει αναπτυχθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, με την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ (το 2013) να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ανοδική του πορεία. Στην ανάπτυξη του κλάδου όπως και γενικότερα του λιανικού εμπορίου τροφίμων ηγήθηκαν σε πρώτη φάση εγχώριες εταιρείες, γεγονός το οποίο άλλαξε, ιδιαίτερα μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, οπότε η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς επέτρεψε την είσοδο σε αυτή ισχυρών διεθνών παικτών.

Η χώρα παρουσιάζει σήμερα, αυτάρκεια μόνον σε σιτάρι, καλαμπόκι, βρώμη, κριθάρι, μανταρίνια, κεράσια και βύσσινα. Ως εκ τούτου, οι εισαγωγές φρούτων και λαχανικών καταγράφουν ανοδική πορεία, προκειμένου να καλύψουν τις υφιστάμενες ανάγκες, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ευκαιρίες εισόδου ή περαιτέρω διείσδυσης στην αγορά (βλ. κατωτέρω στατιστικά στοιχεία ζήτησης).

A.2 Ιστορική Αναδρομή

Μετά την ανεξαρτητοποίηση της Κροατίας, το μεγαλύτερο μέρος (γύρω στο 80%) της καλλιεργούμενης γης κατέστη ιδιόκτητο. Ιστορικά, βασικά προβλήματα για τη γεωργική καλλιέργεια είναι ο κατακερματισμός του κλήρου και η αβεβαιότητα ως προς τους τίτλους ιδιοκτησίας.

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του κλάδου διαδραμάτισε η ανοδική πορεία του εισοδήματος της μεσαίας τάξης. Σύμφωνα με μελέτη του οίκου Fitch, το 2010, το 55,3% των νοικοκυριών είχε διαθέσιμο εισόδημα άνω των 10.000 δολ. ΗΠΑ, ποσοστό το οποίο αναμένεται να ανέλθει σε 70% έως το 2025. Παράλληλα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε από 50% του μέσου όρου της ΕΕ, το 2001, σε 70% το 2021 και αναμένεται να αγγίξει το 80% σε μία δεκαετία.

Ιστορικά, ο Κροάτης καταναλωτής είχε μόνο εποχική πρόσβαση σε φρούτα, η οποία περιοριζόταν, ως επί το πλείστον, σε όσα καλλιεργούνταν εντός της χώρας, λόγω του υψηλού κόστους των εισαγομένων. Η αύξηση του αριθμού των υπεραγορών που έγινε ιδιαίτερα αισθητή μετά την ένταξη της χώρας στην ΕΕ, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του σχετικού προϋπολογισμού των νοικοκυριών, με τη δαπάνη για φρούτα (φρέσκα και κονσερβοποιημένα) να αυξάνεται, κατά μέσον όρο, κατά 7,3% ετησίως μεταξύ 2008 και 2025.

B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ

B.1 Δομή Παραγωγής

Η κροατική γεωργία χαρακτηρίζεται από μικρές οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, που συχνά βρίσκονται σε ορεινές περιοχές ή περιοχές που αντιμετωπίζουν άλλους φυσικούς περιορισμούς. Περίπου το 68% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης είναι καλλιεργήσιμη γη, ενώ το 26% είναι κυρίως λιβάδια. Τα δάση καλύπτουν το 37% της συνολικής έκτασης της χώρας.

Η Κροατία έχει συνολικά 1,5 εκατ. εκτάρια (ha) καλλιεργήσιμης γεωργικής γης και 2,8 εκατ. εκτάρια δασικής. Η κροατική γεωργία χωρίζεται σε τρεις διαφορετικές γεωγραφικές και κλιματικές ζώνες: την πεδινή στο βόρειο τμήμα της χώρας που επηρεάζεται από το ηπειρωτικό κλίμα, την παράκτια στον Νότο, με μεσογειακό κλίμα και την ορεινή που καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα της Κροατίας. Αυτή η ποικιλομορφία επιτρέπει την παραγωγή διαφορετικών γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων αγροτικών και βιομηχανικών καλλιεργειών, αμπελώνων, καθώς και ηπειρωτικών και μεσογειακών φρούτων και λαχανικών.

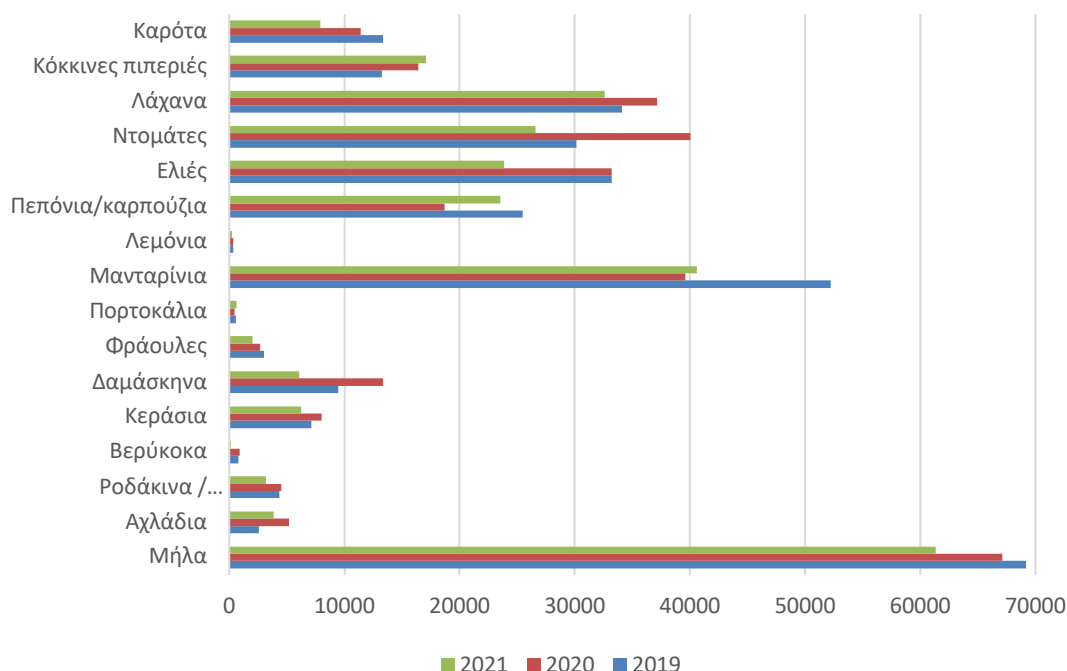
Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ - GVA) της κροατικής αγροτικής παραγωγής (συμ/νης και της δασοκομίας) αντιστοιχεί στο 4% της συνολικής ΑΠΑ της κροατικής οικονομίας και βαίνει μειούμενη. Η στήριξη του αγροτικού τομέα αποτελεί διακηρυγμένη προτεραιότητα της κροατικής κυβέρνησης, κυρίως για κοινωνικούς λόγους. Κατά το χρονικό διάστημα 2023-2037, 3,42 δισ. ευρώ σχεδιάζεται να διατεθούν στην αγροτική παραγωγή από ενωσιακά κονδύλια. Επιπλέον, 1,5 δισ. ευρώ έχουν διατεθεί για την αγροτική ανάπτυξη την περίοδο 2021-2022 και 131 εκατ. ευρώ για μεταρρυθμίσεις στον αγροτικό τομέα, στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

B.2 Εξέλιξη Παραγωγής

Παρατίθεται, κατωτέρω, διάγραμμα εξέλιξης κροατικής παραγωγής φρούτων και λαχανικών (ντομάτες, κόκκινες πιπεριές, πεπόνια/καρπούζια, φράουλες, κεράσια, μήλα κ.ά.), κατά το χρονικό διάστημα 2019-2021, βάσει στοιχείων της κροατικής στατιστικής Υπηρεσίας:

Εξέλιξη κροατικής παραγωγής φρούτων/λαχανικών 2019-2021 (τόνοι)

Πηγή: Κροατική Στατιστική Υπηρεσία (DZS)

B.3 Κόστος και προοπτικές Παραγωγής

Το κόστος παραγωγής, το οποίο κατέγραφε ήδη ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια, επηρεάστηκε δραστικά από τον πόλεμο στην Ουκρανία, την ενεργειακή κρίση, τις υψηλές τιμές των λιπασμάτων και τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις στην κροατική οικονομία. Η κροατική κυβέρνηση έλαβε μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και άμβλυνσης των συνεπειών από το υψηλό ενεργειακό κόστος, αλλά για τις περισσότερες αγροτικές επιχειρήσεις η αύξηση του κόστους παραγωγής αποτέλεσε ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα.

Λόγω του υψηλού κόστους της εγχώριας παραγωγής, ο αριθμός των εργαζομένων στη γεωργία μειώνεται δραστικά τα τελευταία χρόνια, αφήνοντας πολλές καλλιεργήσιμες εκτάσεις αχρησιμοποίητες. Εξαιρουμένου μικρού αριθμού εγχώριων παραγωγών, οι τοπικές εταιρείες δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν τα προϊόντα ξένων ομίλων που εισέρχονται στην κροατική αγορά. Η χώρα καλύπτει τις περισσότερες από τις ανάγκες της σε τρόφιμα μέσω εισαγωγών, οι οποίες είναι κατά μέσον όρο φθηνότερες από τα εγχώρια προϊόντα.

Γ. ΖΗΤΗΣΗ

Γ.1 Μέγεθος αγοράς

Με πληθυσμό μόλις 3,9 εκατ. κατοίκων, η αγορά της Κροατίας είναι σχετικά μικρή. Ωστόσο, το μέγεθός της αυξάνεται δραστικά κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, λόγω των αυξημένων τουριστικών ροών που αγγίζουν τα 15 εκατ.. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας διαγράφει ανοδική πορεία και αντιστοιχεί στο 73% του μέσου όρου της ΕΕ. Η εισοδηματική ανισότητα μεταξύ περιοχών και κοινωνικών ομάδων είναι κάπως μεγαλύτερη από τον μέσον όρο της ΕΕ, αλλά όχι πολύ υψηλή σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη χώρα να έχει δείκτη Gini 28,9 μονάδων σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας (μέσος όρος ΕΕ 31 μονάδες).

Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά

Οι Κροάτες δαπανούν κατά μέσον όρο 21% του οικογενειακού προϋπολογισμού τους για τρόφιμα, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από τον μέσον όρο της ΕΕ (15%). Επιπλέον, οι δαπάνες για τρόφιμα ανέρχονται στο 15% του κροατικού ΑΕΠ, κατατάσσοντας τη χώρα στη δεύτερη θέση στη σχετική κατάταξη κ-μ ΕΕ (στοιχεία Eurostat). Αναλύοντας τη μέση δαπάνη του κροατικού νοικοκυριού σε τρόφιμα παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος της προορίζεται για τις ακόλουθες κατηγορίες: κρέας και πουλερικά, φρούτα, γαλακτοκομικά και ψωμί, ρύζι και δημητριακά. Σύμφωνα με έρευνα του οίκου Fitch, οι 4 αυτές κατηγορίες αναμένεται να αντιπροσωπεύουν το 77% των συνολικών δαπανών για τρόφιμα έως το 2025.

Την τελευταία 20ετία, παρατηρείται αλλαγή στις διατροφικές συνήθειες των Κροατών, η οποία οφείλεται στην εξάπλωση των υπεραγορών στη χώρα καθώς και στις επιρροές που δέχονται από την άφιξη τουριστών. Με την εξάπλωση των υπεραγορών και την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, ύστερα από την είσοδο της Κροατίας στην ΕΕ, τα κροατικά νοικοκυριά έχουν πρόσβαση σήμερα σε μεγάλη ποικιλία ειδών διατροφής. Αυτή η τάση είναι πιο εμφανής στη σημαντική αύξηση των δαπανών για φρούτα, καθώς οι καταναλωτές είχαν παλαιότερα μόνον εποχική πρόσβαση σε φρούτα και περιορισμένη σε αυτά που καλλιεργούνται στη χώρα.

Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Κατά την περίοδο 2022-2026, προβλέπεται ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των δαπανών για τρόφιμα θα διαμορφωθεί στο 4%, με τη σχετική δαπάνη να διαμορφώνεται σε 8,1 δισ. ευρώ, το 2026 (μελέτη Fitch).

Ειδικότερα, η κατηγορία των φρούτων αναμένεται να καταγράψει την υψηλότερη αύξηση δαπανών. Συγκεκριμένα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης για φρέσκα και κονσερβοποιημένα φρούτα, κατά την περίοδο 2022-2026, διαμορφώνεται στο 9,8%. Ως εκ τούτου, η σχετική δαπάνη θα αυξηθεί από 0,9 δισ. ευρώ το 2022 σε 1,3 δισ. ευρώ το 2026.

Αναλυτικότερα, στους παρακάτω πίνακες καταγράφεται η χώρα προέλευσης, ανά μήνα, σε 22 κατηγορίες φρούτων και λαχανικών (πηγή: μελέτη Jutarnji List):

ΣΚΟΡΔΟ													
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
Χώρα προέλευσης	Κίνα					Κροατία			Κίνα				

Η ετήσια παραγωγή σκόρδου και κρεμμυδιού στην Κροατία αγγίζει τους 26.000 τόνους. Η παραγωγή παρουσιάζει πτωτική τάση από το 2008 και σήμερα αντιστοιχεί στο 62% των αναγκών.

ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	-	-	-	Κροατία			-	-	-	-

Μόλις το 37% της εγχώρια παραγωγής προορίζεται για την αγορά.

ΑΡΑΚΑΣ													
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
Χώρα προέλευσης	Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία					Κροατία			Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία				

Στην Κροατία, ο αρακάς καλλιεργείται σε περίπου 3.200 εκτάρια με πτωτική τάση.

ΑΓΓΟΥΡΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Αλβανία, Τουρκία, Ιταλία, Ισπανία					Κροατία			-	-	-	-

Με ετήσια παραγωγή περίπου 13 χιλ. τόνων, οι εγχώριες ανάγκες καλύπτονται σε ποσοστό 77%. Την τελευταία πενταετία, η εγχώρια παραγωγή αγγουριών κατέγραψε αύξηση 157%.

ΝΤΟΜΑΤΑ													
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
Χώρα προέλευσης	Ολλανδία, Βέλγιο, Ισπανία, Τουρκία, Αλβανία			Κροατία							Ολλανδία, Βέλγιο		

Το 2022, η παραγωγή ντομάτας στην Κροατία έφτασε τους 32 χιλ. τόνους. Περίπου 729 παραγωγοί σε έκταση 243 εκταρίων ασχολούνται με την παραγωγή ντομάτας. Οι δέκα πρώτοι παραγωγοί με καλλιέργειες 83 εκταρίων καλύπτουν πάνω από το 30% της συνολικής παραγωγής.

ΠΑΤΑΤΕΣ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Κροατία, Ολλανδία, Γερμανία, Βέλγιο					Κροατία					Κροατία, Ολλανδία	

Η παραγωγή πατάτας καλύπτει περίπου 10.000 εκτάρια, ενώ οι ποσότητες παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις λόγω των καιρικών συνθηκών. Οι ανάγκες της αγοράς καλύπτονται σε ποσοστό 90% από την εγχώρια παραγωγή.

ΠΙΠΕΡΙΕΣ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Τουρκία, Αλβανία, Ισπανία					Κροατία		Κροατία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία		Ολλανδία, Βέλγιο		Ολλανδία, Ισπανία

Στην Κροατία, η πιπεριά αποτελεί την 5^η μεγαλύτερη καλλιέργεια λαχανικών, μετά το λάχανο, τις ντομάτες, το κρεμμύδι/σκόρδο και τα καρότα. Το 2022 παρήχθησαν συνολικά 10.451 τόνοι.

ΛΑΧΑΝΟ													
Μήνας	01	02	03	04		05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Κροατία, Αλβανία, Πολωνία, Ολλανδία			Κροατία, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία		Κροατία							

Το λάχανο καλλιεργείται, κυρίως, στις περιοχές Varazdin, Korpinica, Ogulin και Sinj. Με ετήσια παραγωγή περίπου 30 χιλ. τόνων, το λάχανο κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο των καλλιεργειών στην Κροατία, ήτοι 17,5%.

ΜΕΛΙΤΖΑΝΕΣ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ισπανία, Ιταλία					Κροατία		Κροατία, Σερβία, Βόρεια Μακεδονία		Ισπανία, Ιταλία		

Η καλλιέργεια μελιτζάνας στην Κροατία είναι μικρής έκτασης. Το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών της αγοράς καλύπτεται από εισαγωγές.

ΜΑΡΟΥΔΙ (ΜΑΛΑΚΟ)												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ιταλία				Κροατία				Ιταλία			

Η εγχώρια παραγωγή όλων των ειδών σαλάτας ανήλθε, το 2022, σε 6.479 τόνους, ποσότητα η οποία καλύπτει της ανάγκες της αγοράς κατά περίπου 40%. Οι σαλάτες καλλιεργούνται, κυρίως με χρηματοδότηση, από 250 καλλιεργητές σε 170 εκτάρια.

ΣΠΑΝΑΚΙ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ιταλία				Κροατία				Ιταλία			

Η καλλιέργεια σπανακιού στην Κροατία περιορίζεται για ιδιωτική χρήση ή για πώληση στις τοπικές λαχαναγορές.

ΜΗΛΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Κροατία	Πολωνία, Αυστρία, Ιταλία					Κροατία					

Πριν από την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ τα μήλα καλλιεργούνταν σε έκταση 6.000 εκταρίων, ενώ σήμερα οι καλλιέργειες υπολογίζονται γύρω στα 3.500 εκτάρια.

ΑΧΛΑΔΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ολλανδία, Ιταλία, Αργεντινή, Νότια Αφρική				Κροατία				Σερβία, Ιταλία, Ολλανδία			

Η παραγωγή αχλαδιών στην Κροατία ανήλθε, το 2022, σε 2.186 τόνους και η κάλυψη της αγοράς ήταν στο 36%, κινούμενη πτωτικά (πριν από μια δεκαετία ήταν άνω του 50%).

ΦΡΑΟΥΛΕΣ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ελλάδα, Ισπανία				Κροατία			Πολωνία	-	-	-	-

Οι φράουλες καλλιεργούνται από 700 καλλιεργητές σε έκταση περίπου 300 εκταρίων. Πάνω από το 50% της ζήτησης καλύπτεται από εισαγωγές από κ-μ ΕΕ ή τρίτες χώρες.

ΚΕΡΑΣΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	-	-	Ελλάδα, Ισπανία	Κροατία, Σερβία	-	-	-	-	-	-

Η παραγωγή κερασιών στην Κροατία παρουσιάζει ανοδική τάση. Το 2022, αυξήθηκε κατά 230% σε σύγκριση με το 2021, ανερχόμενη σε 2.043 τόνους. Η ποσότητα κερασιών που παράγεται είναι κατά 270% υψηλότερη από την εσωτερική ζήτηση.

ΚΑΡΠΟΥΖΙ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	Μαρόκο	Μαρόκο, Ισπανία	Ελλάδα, Ισπανία	Ελλάδα, Κροατία, Ιταλία	Κροατία, Ιταλία	Κροατία, Ιταλία, Ουγγαρία	-	-	-	-

Με ετήσια παραγωγή 24.000 τόνων το 2022, η κάλυψη των εγχώριων αναγκών ανέρχεται στο 50%. Περίπου 80 καλλιεργητές στην Κροατία καλλιεργούν καρπούζια σε συνολικά 665 εκτάρια.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	-	-	-	Ελλάδα	Κροατία	Κροατία, Μολδαβία	Μολδαβία	-	-	-

Η κροατική παραγωγή δαμάσκηνων έχει μεγάλες διακυμάνσεις από 8.000 έως 14.487 τόνους.

ΜΥΡΤΙΛΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Χιλή, Περού, Αργεντινή, Μεξικό	Μαρόκο, Ισπανία	Ισπανία	Ελλάδα, Ισπανία	Κροατία	Κροατία, Πολωνία	Πολωνία	-	-	-	-	-

Τα μύρτιλα στην Κροατία καλλιεργούνται, κυρίως, μέσω χρηματοδοτήσεων με 213 εκτάρια να αντιστοιχούν στη καλλιέργεια αμερικανικών μυρτίλων και 72 εκτάρια στην καλλιέργεια σιβηρικών.

ΒΕΡΙΚΟΚΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	-	-	Ελλάδα, Ισπανία	Κροατία	-	-	-	-	-	-

Η παραγωγή στην Κροατία είναι σχεδόν μηδαμινή καθώς το 2022 παρήχθησαν μόνο 698 τόνοι.

ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	-	-	-	-	Ελλάδα, Ισπανία		Κροατία					

Η Κροατία με περίπου 4.000 τόνους παραγωγής καλύπτει μόνο το 21% των αναγκών της για νεκταρίνια και ροδάκινα.

ΛΕΜΟΝΙΑ												
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Χώρα προέλευσης	Ελλάδα, Ισπανία, Αργεντινή, Τουρκία, Ιταλία											

Στην Κροατία παράγονται κατά μέσον όρο, ετησίως, 40 τόνοι λεμονιών σε μόνο 210 εκτάρια. Τα κροατικά λεμόνια προέρχονται κυρίως από μικροκαλλιεργητές στην νότια Δαλματία.

ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ													
Μήνας	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
Χώρα προέλευσης	Τουρκία, Ισπανία		Τουρκία, Ισπανία, Αίγυπτος		Τουρκία, Αίγυπτος		-	-	-	-	Κροατία		Τουρκία, Ισπανία

Το φθινόπωρο του 2023 η παραγωγή μανταρινιών αναμένεται να αυξηθεί κατά 20% σε σύγκριση με το 2022, αγγίζοντας του 50-60 χιλ. τόνους.

Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο φρούτων/λαχανικών

Το εμπόριο φρούτων και λαχανικών αντιπροσωπεύει περίπου το 1,1% της συνολικής αξίας του εξωτερικού εμπορίου της Κροατίας, ενώ οι εισαγωγές της συγκεκριμένης κατηγορίας τροφίμων αντιστοιχούν στο 1,3% των συνολικών εισαγωγών. Παρά τους άφθονους φυσικούς πόρους και το ευνοϊκό περιβάλλον για τη γεωργία, η Κροατία δεν καταφέρνει να καλύψει τις εγχώριες ανάγκες της σε φρούτα και λαχανικά. Αυτό οφείλεται στο υψηλό κόστος της εγχώριας παραγωγής τροφίμων που καθιστά σε ορισμένες περιπτώσεις τις εισαγωγές οικονομικότερες.

Πίνακας 1: Εξωτερικό εμπόριο φρούτων / λαχανικών Κροατίας

εκ. ευρώ	2021	% συνόλου 2021	2022	% συνόλου 2022
Εισαγωγές	432,2	1,5	542,5	1,3
Εξαγωγές	140,7	0,8	177,4	0,7
Όγκος εμπορίου	572,9	1,2	719,9	1,1

Πηγή: Eurostat

Δ.2 Ανάλυση εξωτερικού εμπορίου

Το μεγαλύτερο μέρος των προμηθευτών της κροατικής αγοράς σε φρούτα και λαχανικά βρίσκεται εντός Ευρώπης με κορυφαία χώρα προέλευσης των κροατικών εισαγωγών την Ιταλία. Άλλες σημαντικές χώρες προέλευσης είναι οι Γερμανία, Ολλανδία, Ισπανία και Τουρκία.

Όσον αφορά στο διμερές εμπόριο, ύστερα από την ένταξη της Κροατίας στην ΕΕ, παρατηρείται ανοδική τάση. Οι ελληνικές εξαγωγές φρούτων στην Κροατία ανήλθαν, το 2022, σε 14,7 εκ. ευρώ και λαχανικών σε 698 χιλ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 55,8% και 49,4%, αντιστοίχως. Το οχτάμηνο 2023, παρά τη γενικότερη πτωτική πορεία των κροατικών εισαγωγών, οι εισαγωγές ελληνικών φρούτων ξεπέρασαν τα 17,5 εκ. ευρώ και λαχανικών τα 1,2 εκ. ευρώ.

Σημειώνεται ότι μετά την ένταξη της χώρας στην ευρωζώνη (1.1.2023) υπάρχουν σημαντικά περιθώρια περαιτέρω αύξησης του διμερούς εμπορίου φρούτων και λαχανικών.

Πίνακας 2: Ελληνικές εξαγωγές φρούτων και λαχανικών στην Κροατία

Κωδικός CN2	2021	2022	Ιαν.-Αυγ. 2023	% μεταβολής 2021-22
07 – Λαχανικά, φυτά, ρίζες και κόνδυλοι, βρώσιμα	467.101	698.085	1.195.767	49,4
08 – Καρποί και φρούτα βρώσιμα	9.412.786	14.663.229	17.554.031	55,8

Πηγή: Eurostat

Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια

Με την ένταξη της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η χώρα συμπεριελήφθη στο ενιαίο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης. Ως εκ τούτου, από την 1^η Ιουλίου 2013, καταργήθηκε κάθε τελωνειακός έλεγχος στην είσοδο εμπορευμάτων και εν γένει στο εμπόριο μεταξύ Κροατίας και άλλων κρατών μελών. Τα εμπορεύματα που υπόκεινται σε τελωνειακό έλεγχο είναι όσα εισάγονται από τρίτες χώρες (μη κράτη μέλη ΕΕ). Αρμόδια αρχή για τα τελωνειακά θέματα στην Κροατία είναι η Διεύθυνση Τελωνείων του Υπουργείου Οικονομικών (www.carina.gov.hr).

Επιπλέον, το ισχύον νομικό καθεστώς που αφορά στις εμπορικές συναλλαγές είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Σειρά νομοθετημάτων όπως το Trade Act, Customs Act, Customs Tariff Act και Foreign Exchange Act εξασφαλίζουν τις ελεύθερες και απρόσκοπτες συναλλαγές προϊόντων και υπηρεσιών.

E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής – Βαθμός συγκέντρωσης

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, τα μεγάλα Supermarket έχουν κερδίσει το μεγαλύτερο μερίδιο της λιανικής αγοράς τροφίμων γενικά, ακολουθούμενα από τις απλές υπεραγορές και τα παντοπωλεία. Τα εκπτωτικά καταστήματα αποτελούν πιο πρόσφατο φαινόμενο.

Οι πωλήσεις των μεγάλων λιανοπωλητών (Mass Grocery Retail-MGR) αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Τα καταστήματα MGR αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% των συνολικών καταστημάτων στη χώρα και ο συνδυασμένος κύκλος εργασιών τους αντιστοιχεί σε περισσότερο από το ήμισυ των συνολικών ετήσιων λιανικών πωλήσεων τροφίμων.

Ειδικότερα, στον τομέα της εισαγωγής και διανομής φρούτων κα λαχανικών οι σημαντικότερες εταιρείες είναι οι SETOVIA VOĆE D.O.O., VOCE VARAZDIN D.O.O., TUTTI FRUTTI-FMB D.O.O., FRAGARIA D.O.O. και STJEMA PROMET D.O.O..

Όσον αφορά στις υπεραγορές, η εταιρεία Konzum κυριαρχεί στον τομέα του λιανικού εμπορίου στην Κροατία, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 20-30% της αγοράς. Η Konzum ανήκει στον όμιλο Fortenona, τον μεγαλύτερο όμιλο λιανικού εμπορίου στην Κροατία, ο οποίος δραστηριοποιείται επίσης στη Σλοβενία, στη Βοσνία & Ερζεγοβίνη και στη Σερβία. Απασχολεί πάνω από 11.000 εργαζομένους και έχει δίκτυο διανομής 1500 καταστημάτων.

Η SPAR απέκτησε 62 καταστήματα του ομίλου REWE το 2017 και πλέον αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο λιανοπωλητή στην Κροατία με 130 καταστήματα και 4.500 εργαζομένους.

Το Plodine, το Kaufland και το Lidl έχουν το καθένα περίπου μερίδιο αγοράς 10%, ενώ άλλες ιδιωτικές εταιρείες όπως η Studenac, η Tommy και η KTC κατέχουν περίπου 3% η καθεμία.

Επίσης, στις μεγάλες πόλεις υπάρχουν καταστήματα Metro, Mercatone και Intercoop. Τον Αύγουστο του 2020, η ιταλική εκπτωτική εταιρεία Eurospin άνοιξε το πρώτο της supermarket στην Κροατία στην πρωτεύουσα Ζάγκρεμπ. Η εταιρεία έχει συνολικά 11 καταστήματα στην Κροατία.

E.2 Λαχαναγορές

Στην Κροατία λειτουργούν λαχαναγορές στις περισσότερες πόλεις. Έχουν τη νομική μορφή ανεξάρτητων εμπορικών εταιρειών και οργανώνονται, στις μεγαλύτερες πόλεις, ως σύνθετα εμπορικά κέντρα, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να περιλαμβάνουν ποικιλία καταστημάτων πέραν των εμπόρων φρούτων και λαχανικών (καταστήματα εστίασης, ανθοπωλεία κ.ά.). Οι λαχαναγορές μπορεί να είναι κλειστές ή ανοιχτές.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, τις λαχαναγορές διαχειρίζονται φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (πόλεις Osijek, Zadar, Pula, Sisak, Varaždin, Daruvar και Θακονο). Η Κεντρική Ένωση Εμπόρων λαχαναγορών (Udruga Hrvatskih Trznica) λειτουργεί από το 2000 και καλύπτει το σύνολο της Κροατίας. Η ιστοσελίδα της (<https://www.uht.hr/udruga/nase-clanice>) περιλαμβάνει διαδραστικό χάρτη, μέσω του οποίου είναι δυνατή η πρόσβαση σε στοιχεία επικοινωνίας και πληροφορίες για 36 αγορές σε όλη τη χώρα.

E.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς

Η παρουσία των ελληνικών φρούτων και λαχανικών επικεντρώνεται, κυρίως, στα μεγάλα κροατικά super market. Η ποικιλία τους θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περιορισμένη και περιλαμβάνει, κυρίως, ελιές και ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή, φράουλες και καρπούζια

E.4 Τιμές λιανικής πώλησης

Οι τιμές λιανικής πώλησης της ευρύτερης κατηγορίας των τροφίμων στην Κροατία είναι υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η αξιοσημείωτη αύξηση τιμών σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα, κατά την τελευταία διετία, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία, στην αύξηση του ενεργειακού κόστους, αλλά και στην υψηλή εξάρτηση της κροατικής αγοράς από τις εισαγωγές τροφίμων.

Ειδικότερα, από έρευνα των τιμών λιανικής πώλησης επιλεγμένων φρούτων και λαχανικών στις μεγαλύτερες εγχώριες υπεραγορές Konzum, Spar και Kaufland προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία (σχετικά με τιμές ελαιολάδου και ελιάς βλ. έρευνα αγοράς τροφίμων Γραφείου ΟΕΥ Ζάγκρεμπ στην ιστοσελίδα Agora).

Πίνακας 3: Τιμές λιανικής πώλησης επιλεγμένων φρούτων και λαχανικών

ΠΡΟΪΟΝ	SPAR	KONZUM	KAUFLAND
Ντομάτα Grappolo 1kg	2,99	2,49	2,99
Ντομάτα cherry κροατική 250g	2,69	2,49	
Ντομάτα Genery 250g	1,98		
Ντομάτα cherry 500g	2,49		2,49
Ντομάτα cherry 250g	0,99		1,99
Ντομάτα rpareletto κροατική 400g	2,89		
Ντομάτα beef 1kg		2,99	2,99
Ντομάτα kumato 380g		2,29	2,49
Ντομάτα koktel κροατική 500g	2,89	2,79	
Αγγούρι 1kg		1,79	1,29
Αγγούρι κροατικό το κομμάτι	0,64		0,79
Φράουλα ελληνική 500g	1,89	2,49	1,99
Λεμόνια 1kg	1,98	1,69	1,85
Μήλα idared 1kg	1,32	1,29	
Μήλα crveni delises 1kg		1,39	
Μήλα Fuji 1kg		1,39	1,29
Μήλα Gala 1kg			1,29
Μήλα Jonagold 1kg		1,29	1,29
Μήλα Granny Smith 1kg		1,39	1,29
Μήλα Braeburn 1kg		1,29	
Μήλα zlatni delises 1kg	1,32	1,29	1,29
Πορτοκάλια 1kg	1,09	1,19	1,29
Μανταρίνια 1kg		1,89	2,09
Ελιές χύμα μαύρες 1kg		9,49	12,5
Ελιές χύμα καλαμών		11,9	6,6

Ε.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού

Λόγω του εύρους των υφιστάμενων επιλογών, ο ανταγωνισμός στον χώρο των τροφίμων και ειδικότερα των φρούτων και λαχανικών είναι αρκετά ισχυρός στην κροατική αγορά και οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και σε πόλεμο τιμών μεταξύ εγχώριων εταιρειών. Επιπλέον, η είσοδος πολλών ξένων εταιρειών τροφίμων, καθώς και εκπτώτικων καταστημάτων έχουν οδηγήσει σε περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού.

ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο

Στην Κροατία η σήμανση ενός προϊόντος πρέπει να είναι στην κροατική γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα, η σήμανση πρέπει να τοποθετείται στην αρχική συσκευασία των προϊόντων που υπόκεινται σε ποιοτικό έλεγχο και να αναφέρονται στα κροατικά τα εξής: όνομα του προϊόντος, πλήρης διεύθυνση του παραγωγού ή πλήρης διεύθυνση του εισαγωγέα, καθαρή ποσότητα, βάρος ή όγκος, συστατικά, στοιχεία χρήσης και αποθήκευσης και τυχόν σημαντικές προειδοποιήσεις όσον αφορά στο προϊόν για τον καταναλωτή.

Κάθε πιστοποιημένο προϊόν πρέπει να φέρει σήμα πιστοποίησης CE που να υποδεικνύει ότι το προϊόν έχει υποβληθεί σε κατάλληλες δοκιμές και ότι συμμορφώνεται με τις διατάξεις των σχετικών κανονισμών της ΕΕ. Ο αρμόδιος φορέας για την σήμανση των προϊόντων στην Κροατία είναι το Croatian Standards Institute (www.hzn.hr).

Ως κράτος μέλος ΕΕ, η Κροατία εφαρμόζει πλήρως την ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά.

Παράγοντες που αναμένεται να επηρεάσουν τη ζήτηση και την προσφορά, κατά το επόμενο χρονικό διάστημα, είναι η πορεία του πληθωρισμού, η αναπτυξιακή προοπτική της κροατικής οικονομίας, η πορεία του τουρισμού και η λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων, γεγονός ωστόσο το οποίο εξαρτάται έντονα από εξωγενείς παράγοντες, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Οι διακυμάνσεις του πληθωρισμού φαίνεται να αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την καταναλωτική συμπεριφορά των Κροατών, ιδιαίτερα στον τομέα των τροφίμων, όπου οι τιμές κινούνται ανοδικά. Μετά από την έντονα ανοδική πορεία, το 2022, που κορυφώθηκε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, με τον πληθωρισμό να διαμορφώνεται στο 13,1%, το 2023, σημειώνεται σταδιακή αποκλιμάκωση. Ωστόσο, παρά την πτωτική τάση, οι πληθωριστικές πιέσεις σε υπηρεσίες και μη ενεργειακά βιομηχανικά αγαθά φαίνεται να είναι ισχυρές, με αποτέλεσμα το 2023 ο εκτιμώμενος πληθωρισμός στην Κροατία (8,0%) να κινείται πάνω από τον μέσον όρο ΕΕ και ευρωζώνης (στοιχεία Ευρ. Επιτροπής).

Καθοριστικό ρόλο για την πορεία της ζήτησης αναμένεται να διαδραματίσει η αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. Την τελευταία πενταετία, η κροατική οικονομία κινείται με σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (με εξαίρεση το 2020 οπότε λόγω πανδημίας περιήλθε σε ύφεση -8,6%), πάνω από τον μέσον όρο της ΕΕ, ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έχει αυξηθεί από τα 12.005 στα 17.486 ευρώ. Αύξηση κατά 50% έχει σημειωθεί και στον μέσο μισθό (ανέρχεται σήμερα στα 1.130 ευρώ), ενώ στον τομέα της απασχόλησης ο λόγος εργαζομένων / ανέργων έχει μεταβληθεί από 4/1 σε 16/1. Εκτιμάται, επίσης, ότι η διπλή ένταξη της Κροατίας σε ευρωζώνη και χώρο Schengen δημιούργησε θετική δυναμική για την ανάπτυξη της οικονομίας, το 2023, με βασικούς κινητήριους μοχλούς τις δημόσιες δαπάνες και την κατανάλωση των νοικοκυριών. Κατά την επόμενη διετία, με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2023 της Ευρ. Επιτροπής, ο ρυθμός ανάπτυξης της κροατικής οικονομίας αναμένεται να διαμορφωθεί στο 2,6% το 2023 και 2,5% το 2024 (υψηλότερος από τον μέσον όρο ΕΕ και Ευρωζώνης).

Θετική επίδραση στη ζήτηση εκτιμάται ότι θα έχει η τουριστική βιομηχανία της χώρας. Μετά την επιτυχημένη τουριστική σεζόν του 2022, η οποία έφτασε στα 15 εκ. τουρίστες, το 2023, υπολογίζεται ότι ο αριθμός των τουριστών ξεπέρασε τα 19 εκ.. Η αναμενόμενη αύξηση των τουριστικών ροών θα έχει θετική επίδραση στην αγορά τροφίμων, παρουσιάζοντας επίσης ευκαιρίες για προώθηση προϊόντων υψηλής ποιότητας.

Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών φρούτων και λαχανικών στην κροατική αγορά

Η παρουσία ελληνικών φρούτων και λαχανικών στην κροατική αγορά έχει σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους και την εγχώρια ζήτηση. Προς αυτήν την κατεύθυνση αναμένεται, άλλωστε, να συμβάλει και η ένταξη της Κροατίας σε ευρωζώνη και χώρο Schengen τον Ιανουάριο του 2023.

Ειδικότερα, κατηγορίες που έχουν ισχυρές πιθανότητες περαιτέρω διείσδυσης ή εισόδου στην αγορά είναι οι ακόλουθες: ντομάτα και ντοματάκια, αγγουράκια, εσπεριδοειδή, καρπούζι και φράουλες. Επιπλέον, σημαντικές προοπτικές υπάρχουν για συσκευασμένα λαχανικά στον ατμό και ποιοτικούς ξηρούς καρπούς, όπως φυστίκια Αιγίνης.